

MITÄ MEILLÄ OLI ENNEN NOKIAA?

On helppo rakentaa mielikuva maasta, jossa teollisuudella ja tekniikalla ei ole ollut jalansijaa. Suomessa ei ennen 1950-lukua meijeriteollisuutta lukuun ottamatta oikein ollut innovatiivisuuteen perustuvaa suurteollisuutta eikä suuria tutkimuslaboratorioita rakentamassa uusia teknologiajärjestelmiä. Toisaalta, mitä Suomi olisi tehnyt suuren mittakaavan tutkimuslaitoksella ennen toista maailmansotaa? Varmaan samaa, kuin Tansania traktoritehtaalla 1980-luvulla.

Usein esitetään kielteisessä valossa J.V. Snellmanin 1800-luvun puolivälin jälkeen kirjoittama lausunto, jonka mukaan ei kannattanut itse kouluttaa insinöörikuntaa, kun maassa ei kerran ollut teollisuutta, eikä valtionhallinto tarvinnut insinöörejä ja arkkitehteja. Snellmanin lausunto on helppo tulkita teknologiavastaiseksi kannanotoksi.

Sitä se ei kuitenkaan ollut. Suomessa ei todellakaan ollut sijaa teoreettisesti koulutetulle insinöörikunnalle nälkävuosien aikoihin. Suomalainen teknillinen todellisuus toimi käytännöllisen insinööriyön varassa, ja insinöörikunta suoriutui näistä tehtävistään hyvin. Maanviljelijäväestö otti hyvinkin halukkaasti käyttöön uusinta maanviljelystekniikkaa, mutta aurat, puimakoneet ja kirnut unohdetaan liian helposti muiden aparaattien varjoon. Maataloustekniikkaa todella tarvittiin ja sitä myös hankittiin ja käytettiin. Samoin, kun Suomen Valtion Rautatiet aloitti toi-

SISÄLLYS:

3

Pääkirjoitus

5

W.G.Palmqvist ja arkkitehtuurin jyrkö tyylit

Katja Savolainen

24

Varsinaissuomalainen linja Suomen tietoteknistymisen alkuvaiheissa 1959–1964: Turun Laskukeskus ja Wegematic 1000 -tietojenkäsittelykone

Jaakko Suominen, Petri Paju & Aimo Törn

48

Konventista P.Y:ksi ja teknologeista polyteekkareiksi: Teekkarielämän käännekohtia 1880-luvulla Bruno Steniuksen käsikirjoituksen pohjalta

Panu Nykänen

68

Bell P-39Q "Airacobra" -lentokoneen entisöinti

Rauni Valtonen & Hannu Valtonen

77

Kirja-arvostelut

80

Museot

81

Keskustelua

83

Järjestöt

93

Uutiset

97

Abstracts

mintansa, ensimmäisetkin koeajot englantilaisvalmisteisella veturilla ajettiin aivan kotimaisin voimin. Mutta ei kulunut pitkäkään aika rautatien runkolinjan valmistumisesta, kun veturitkin tehtiin suomalaisella ammattitaidolla.

Ei tämä osaaminen tyhjästä yllättäen ilmestynyt.

Maan teollistamista ei voitu ajaa investoimalla huikeita summia teoreettiseen koulutukseen. Tuli paljon edullisemmaksi lähettää suomalaiset opiskelijat esimerkiksi Zürichiin kuin kerätä Helsinkiin ulkomaisia opettajia koulutamaan suurta määrää oppilaita ulkomaista, lähinnä Pietarin suurteollisuutta varten.

Koulutusjärjestelmä kuitenkin kehittyi omien lakiensa mukaisesti, ja maan itsenäistyessä, jolloin teoreettisesti koulutettuja insinöörejä tarvittiin oman teknillisen järjestelmäkokonaisuuden ylläpitoon, kotimainen oppilaitos kykeni huolehtimaan heidän koulutamisestaan riittävällä volyymilla ja tasolla.

Tuotannon ja teoreettisen osaamisen yhteen liittäminen on aivan oma ongelmakokonaisuutensa. Tekniikkaa ei ole koskaan voitu tuoda yhteiskuntaan ylhäältä käsin. Yksittäinen huipputeknillinen laitos toimii hetken, mutta tuhoutuu sitten ympäristönsä paineen vaikutuksesta, jos näiden kahden välillä vallitsee liian suuri tasoero. Eikä yhteiskunnassa liikkuvien vapaiden pääomien määrä ole suinkaan pieniarvoisin seikka asiassa.

Suomessa on tunnettu tekniikkaa aina hyvin. Se ei kuitenkaan ole koskaan tarkoittanut sitä, että olisi hankittu nopeinta, koreinta ja kalleinta.

Panu Nykänen

Tekniikan Waiheita on Tekniikan Historian Seura ry:n kustantama aikakauslehti. Lehti ilmestyy neljä kertaa vuodessa. Lehden tilaushinta on 150 mk/ vuosi. Irtonumerohinta 40 mk. Tilauksen voi tehdä sähköpostitse (ks. toimituksen osoitteet).

Tekniikan Historian Seura ry:n jäsenille lehti lähetetään jäsenetuna. Kestotilaus jatkuu ilman eri uudistusta tilauksen peruutukseen asti. Tilauksen voi peruuttaa ilmoittamalla asiasta toimitukselle. Toimitus myy lehden vanhoja numeroita irtokappaleina mikäli niitä on jäljellä.

Tilaukset ja osoitteenmuutokset: PL 165, 00171 Helsinki.

Ilmoitusmateriaali: T.Huone/Savolainen, Urheilukatu 16 C piha, 00250 Helsinki.

Lehti vastaanottaa julkaistavaksi kirjoituksia teknologian historian eri aloilta. Aineiston jättö joulukuun numeroon 4/2000 viimeistään 6.11.

Tekstit pyydetään kirjoittamaan riittäväillä marginaaleilla 2-rivivälillä yhdelle puolelle arkkia. Lähetukseen toivotaan liitettäväksi tekstitiedosto korpulla.

Mikäli kirjoitus on primaaritutkimus, käytetään nootituksessa loppuviitteitä. Jos kirjoitus on lyhennelmä, noottien määrä pyritään supistamaan minimiin ja kirjallisuutena mainitaan alkuperäinen teksti.

Lehti ottaa arvosteltavaksi alalta kirjoitettuja julkaisuja, painotuotteita ja näyttelykäsikirjoituksia.

Lehti ei palauta pyytämättä lähetettyjä tekstinäytteitä tai valokuvia. Valokuvien käsittelystä pyydetään sopimaan erikseen toimituksen kanssa.

Artikkelien sisällöstä ja niissä esiintyvistä mielipiteistä ja kuvien julkaisuoikeudesta vastaa kirjoittaja.

TOIMITUSNEUVOSTO

Lars Hukkinen, Pertti Kaarna, Georg Haggren, Tuula Kuusisalo, Karl-Erik Michelsen, Panu Nykänen